



STRATEGIA „URBAN VILLAGES” W SEATTLE JAKO PRZYKŁAD WDRAŻANIA ZASAD SMART GROWTH

URBAN VILLAGES STRATEGY IN SEATTLE. IMPLEMENTATION OF SMART GROWTH

Paweł Godzina
mgr

Uniwersytet Jagielloński
Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej

STRESZCZENIE

Artykuł porusza problematykę wdrażania nowych idei urbanistycznych w planowaniu i kształtowaniu struktury przestrzennej miasta. Przyjęta strategia tzw. *urban village* nawiązuje do zasad planistycznych ustanowionych na poziomie stanowym oraz regionalnym. W Seattle przez ustalenia planistyczne w tzw. *comprehensive plan* wdrażana jest strategia rozwoju *urban villages* – lokalnych ośrodków ogniskujących rozwój mieszkalnictwa, usług i miejsc pracy. Wyróżniono ich cztery rodzaje – *urban centers*, *hub urban villages*, *residential urban villages* i *manufacturing/industrial centers*. Każde z nich różni się stopniem wielofunkcyjności i liczbą nowo wybudowanych obiektów mieszkaniowych i usługowych w stosunku do nowych miejsc pracy. Ustalono także standardy projektowania, które zostały zróżnicowane na trzy kategorie: środowisko naturalne, obszary zabudowane i przestrzeń publiczną.

Słowa kluczowe: planowanie przestrzenne, równoważony rozwój, smart growth.

ABSTRACT

The paper points out the issue of implementation of the new urban design ideas in creating structural urban pattern of cities. Seattle urban village strategy is related to the state and county goals for urban growth. City of Seattle establishes smart growth strategy through comprehensive plan of urban centers/villages, which are the centers focusing on housing, facilities and new jobs development. In Seattle there are four types of centers distinguished: urban centers, hub urban villages, residential urban villages and manufacturing/industrial centers. Multifunctional level of housing, jobs and facilities is a main topic of differentiation. It has established also standards for urban design, divided into three categories: natural environment, built environment and public space.

Key words: planning, smart growth, urban village.

1. WPROWADZENIE

Miasto Seattle położone jest w północno-zachodniej części Stanów Zjednoczonych, na przesmyku pomiędzy zatoką Puget Sound a jeziorem Waszyngton. Obszar metropolitalny Seattle-Tacoma-Everett, liczący ponad 3,6 mln mieszkańców [16], usytuowany jest malowniczo pomiędzy Górami Olimpijskimi, zatoką Puget Sound a Górami Kaskadowymi, z wulkanicznymi szczytami – górą Rainier i Górą Świętej Heleny. Samo miasto Seattle, liczące około 600 tys. mieszkańców [13], urozmaicone jest licznymi wzgórzami i akwenami, takimi jak Union Channel – łączący jezioro Waszyngton z zatoką Elliott, stanowiącą część zatoki Puget Sound. Nad licznymi jeziorami usytuowane są tereny parkowe – zakładane już od XIX wieku m.in. z inicjatywy braci Olmsted [18]. Przyrost ludności, notowany tu prawie 20 lat, i perspektywa osiągnięcia zaludnienia wynoszącego około 5 mln w aglomeracji za dalsze 20 lat wymuszają prowadzenie właściwej polityki przestrzennej [16]. Lokalne władze w nawiązaniu do stanowych regulacji przyjęły w swojej polityce zasady *smart growth*.

2. KONTEKST ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I *SMART GROWTH*

Zrównoważony rozwój – *sustainable development* jest szeroko dyskutowanym modelem rozwoju społeczno-gospodarczego wynikłym z refleksji nad stanem współczesnych procesów gospodarczych i społecznych w odniesieniu do uszczuplających się zasobów środowiska przyrodniczego. Szczegółową problematykę zrównoważonego rozwoju z punktu widzenia założeń filozoficznych przedstawiano w licznych opracowaniach [3, 5, 9], a z geograficznego punktu widzenia w pracach Mierzejewskiej [8] czy Trzepacza [15]. Gawor [3] używa terminu „rozwój zrównoważony” i definiuje go w następujący sposób: jest to koncepcja mająca na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia z zachowaniem możliwości zaspokojenia tych samych aspiracji przez przyszłe pokolenia (s. 88). Jak utrzymuje dalej Gawor, biorąc pod uwagę kwestię aksjologiczną, zrównoważony rozwój zogniskowany jest w trzech płaszczyznach – społecznej, ekonomicznej i ekologicznej. Modelem uszczegóławiającym idee zrównoważonego rozwoju [8] jest koncepcja zwana w literaturze anglojęzycznej – *smart growth*. Jest to jedna z konkretyzacji zrównoważonego rozwoju w aspekcie planistycznym – a także sposób podejścia i zestaw narzędzi do kształtowania rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego miasta jako reakcji na *urban sprawl* – zjawisko bardzo rozpowszechnionego, zwłaszcza w amerykańskich aglomeracjach miejskich, „rozlewania się” miejskiej zabudowy [4]. Model *smart growth* to również konstatacja modernistycznej koncepcji budowy miasta, w której występował podział przestrzeni miasta na strefy miejsca pracy, zamieszkania i rekreacji, połączone siecią komunikacyjną.

3. JEDNOSTKI STRUKTURALNE – *URBAN CENTERS/URBAN VILLAGES*

3.1. Poziom stanowy

Strategia rozwoju miasta Seattle, polegająca na kształtowaniu tzw. *urban villages* nawiązuje do koncepcji *smart growth* i koncepcji zrównoważonego rozwoju miasta, przyjętych w prawodawstwie stanu Waszyngton [17], dotyczącego problemów rozwoju przestrzennego i gospodarczego. *Growth Management Act (GMA)* [17] to dokument planistyczny, będący instrumentem służącym m. in. do zahamowania procesów rozlewania się miast, obligujący hrabstwa do sporządzenia polityki przestrzennej wydzielającej tzw. obszary rozwoju urbanizacji – *urban growth*, w których granicach ma następować intensyfikacja zagospodarowania przestrzeni, czyli rozwój urbanistyczny aglomeracji Seattle-Tacoma-Everett. Ponadto akt ten wprowadza kompleksowy plan rozwoju tzw. *comprehensive plan*, w celu wieloaspektowego rozwoju miast wedle założeń *smart growth* [17]. Zgodnie z *Growth Management Act* [17] zasady planowania przestrzennego obejmują takie zagadnienia jak: 1) tereny urbanizacji, 2) ograniczenie zjawiska rozlewania miast, 3) mieszkalnictwo, 4) transport i komunikacja, 5) rozwój gospodarczy, 6) prawa własności, 7) po-

zwolenia, decyzje administracyjne, 8) technologie/przemysły wykorzystujące naturalne zasoby przyrodnicze, 9) tereny otwarte (tereny zieleni) i rekreacja, 10) środowisko przyrodnicze, 11) partycypacja społeczeństwa, 12) usługi publiczne i infrastruktura techniczna, 13) ochrona przestrzeni historycznej.

3.2. Poziom regionalny (hrabstwa)

W regionie Puget Sound – obejmującym m.in. cztery hrabstwa: King, Snohomish, Pierce i Kitsap, ustanowiono regionalną agencję planistyczną – Puget Sound Regional Council, stanowiącą jednocześnie organizację zajmującą się sprawami polityki przestrzennej i ekonomicznej – Metropolitan Planning Organization, oraz Regional Transportation Planning Organization – zajmującą się polityką transportową w regionie [7, 16].

Zgodnie z GMA [17] dla regionu Puget Sound opracowano tzw. strategię rozwoju do roku 2040 – *Vision 2040* (Resolution A-80-04) [16]. Centralną część tego regionu, dla której uszczegółowiono postulaty *smart growth* i zrównoważonego rozwoju, stanowią wspomniane cztery hrabstwa – King, Snohomish, Pierce i Kitsap. Powierzchnia tego regionu wynosi około 16, 3 tys. km² z ludnością około 3,6 mln [16].

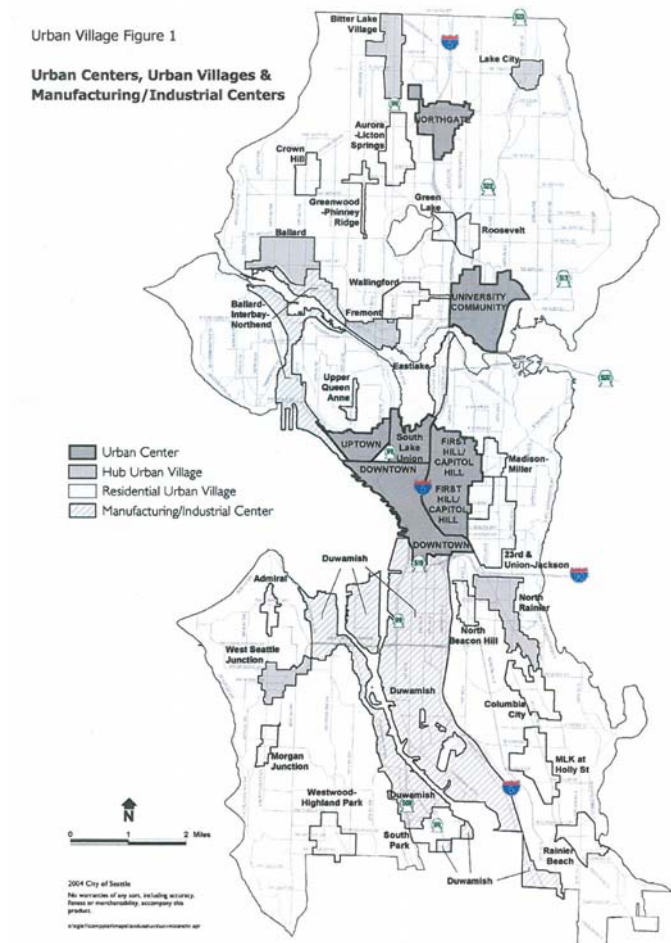
Model polityki rozwoju regionu Puget Sound, nawiązując do założeń GMA [17], zogniskowany jest na takich zagadnieniach jak: 1) środowisko przyrodnicze – m.in. zachowanie i odtwarzanie naturalnych ekosystemów, wzrost jakości wody i powietrza, 2) modele rozwoju – wyrażone przez stworzenie zwartego miasta, którego rozwój będzie skupiony w miejskich centrach wielofunkcyjnych, 3) mieszkalnictwo – rozwój równego dostępu do mieszkań dla wszystkich grup społecznych, 4) gospodarka – rozwój zrównoważonej gospodarki, tworzenie nowych miejsc pracy, podtrzymywanie jakości środowiska oraz tworzenie zróżnicowanych społeczności lokalnych o wysokiej jakości życia, 5) transport i komunikacja – zorientowanie na wieloaspektowy charakter systemu transportowego, 6) infrastruktura publiczna [16].

3.3. Poziom miasta

Strategia *urban village* w Seattle została przyjęta przy sporządzaniu tzw. *Seattle Comprehensive Plan* [11], zgodnego z polityką hrabstwa King (w której omawiane zasady rozwoju urbanizacji także uwzględniono w polityce przestrzennej [6] oraz z polityką przestrzenną regionu Puget Sound. W dokumencie tym [11], zgodnie z założeniami modelu *smart growth* oraz wytycznymi strategii *Vision 2040* [16], określono obszary koncentracji nowych miejsc pracy, mieszkań i usług, przyjmując tzw. *strategię urban villages* – wyznaczając różnej kategorii jednostki strukturalne.

W mieście Seattle wyróżniono sześć głównych centrów miejskich (ang. *urban centers*). Cztery z nich – Downtown (obszar dominujący, przytaczany w tabeli 1 Belltown, z największym wzrostem ludności, stanowi północną część Downtown), First Hill/Capitol Hill, South Lake Union i Uptown – stanowią zwarty kompleks w śródmiejskiej części miasta, a dwa – University District i Northgate Center – są położone w północnej części miasta (ryc.1). W ramach *urban villages* wyróżniono dwie kategorie terenów – *hub urban villages* oraz *residential urban villages* (ryc. 1), w których obrębie programowany jest rozwój gospodarczy i realizacja programu mieszkaniowego (ryc. 2 i 3), zgodnie z modelem *smart growth*. Rozmieszczenie jednostek strukturalnych ustanowionych przez władze Seattle przedstawiono na ryc. 1. Różnica między *urban centers* a *hub urban villages* polega na większym udziale miejsc pracy w stosunku do liczby mieszkańców w tych pierwszych. Z drugiej strony obie kategorie *urban villages* charakteryzują się wymieszaniem różnych form użytkowania ziemi, tak charakterystycznym dla modelu *smart growth* (*multi-use areas*) – ryc. 4. Jednostki te w założeniu stanowią „samowystarczalne” ośrodki życia lokalnych społeczności, w których duży udział w przemieszczaniu się mieszkańców do miejsc pracy i do terenów rekreacyjnych powinien mieć transport publiczny oraz komunikacja piesza – gdzie tylko to jest możliwe. *Residential villages* są natomiast osiedlami, w których rozwój nowych miejsc pracy przewidywany jest na najniższym poziomie, są to ośrodki stanowiące dzielnicowe centra usługowe z programowaną zabudową mieszka-

niową wielorodzinną. Przewidywany wzrost nowych gospodarstw mieszkaniowych w latach 2004–2024 dla centrów miejskich kształtuje się na poziomie około 27 tys., dla subcentrów miejskich około 11 tys., natomiast przewidywany wzrost nowych miejsc pracy dla powyższych ośrodków to, odpowiednio, około 61 tys. i około 4 tys. [11].



Ryc. 1 Urban centers/villages w Seattle. Źródło: [11]
Fig. 1. Urban centers/villages in Seattle. Source: [11]



Ryc.2. Nowa zabudowa w West Seattle Junction – hub urban village. Źródło: Fot. Paweł Godzina
Fig. 2. New buildings in West Seattle Junction – hub urban village. Source: Paweł Godzina

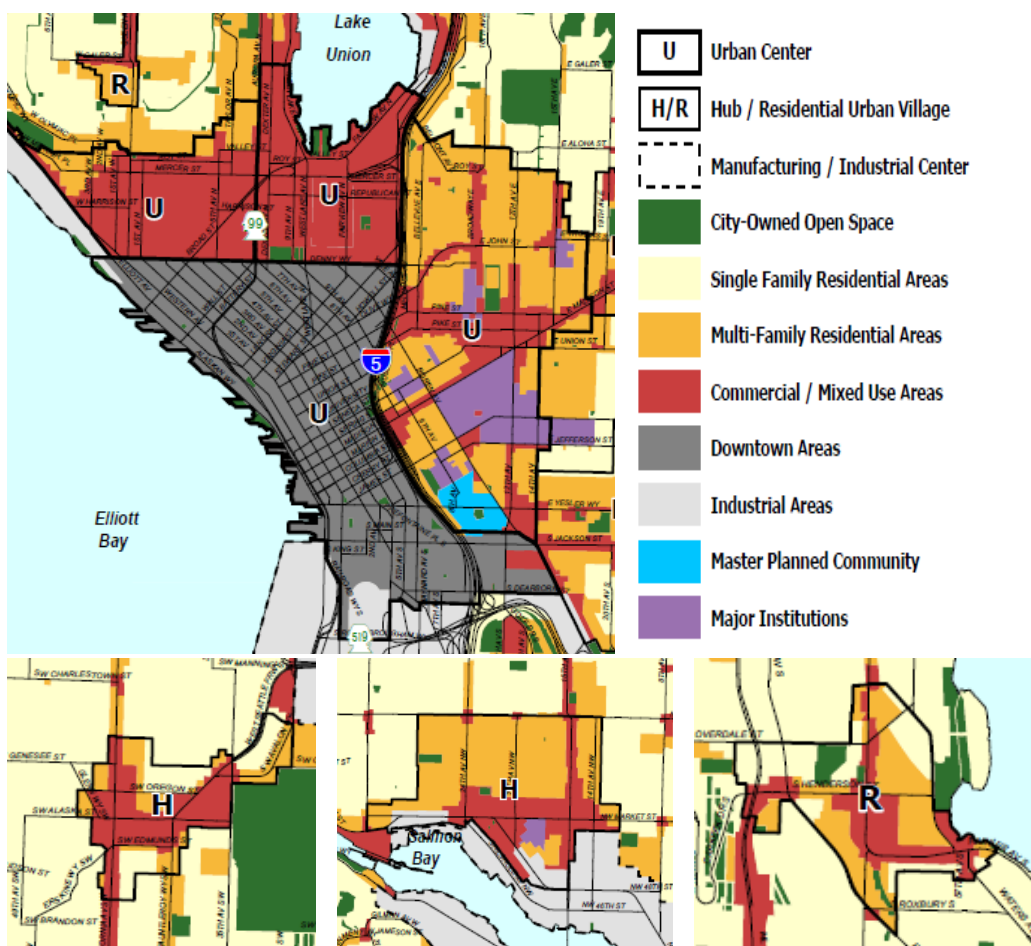


Ryc. 3. South Lake Union – urban center. Plac budowy. Źródło: Fot. Paweł Godzina
 Fig. 3. South lake Union – construction area. Source: Paweł Godzina

W Seattle wyróżniono 41 jednostek urbanistycznych – *urban centers* i *urban villages*. W tabeli 1 przedstawiono liczbę ludności jednostek strukturalnych oraz zmiany ludności w okresie 20 lat (1990–2010). Można zauważyć, że jednostki o największej liczbie ludności mają jednocześnie największy przyrost mieszkańców – Belltown (północna część Downtown), University District, Uptown, Ballard, South Lake Union i MLK at Holy Street. Belltown, Uptown i South Lake Union znajdują się w centrum Seattle, natomiast University District i Ballard po północnej stronie Union Canal. MLK at Holy Street to dzielnica o zróżnicowanej strukturze etnicznej z dużą ilością ludności azjatyckiego pochodzenia [13]. Z powyższej tabeli można zauważyć, że około 65% wzrostu ludności miało miejsce w wyznaczonych jednostkach strukturalnych – *urban villages*. W Seattle w ciągu 20 lat ludność wzrosła o ponad 90 tys. [1]. Wdrażana strategia rozwoju „wiosek miejskich” jest reakcją na wzrost ludności na obszarze metropolitalnym Seattle. W przestrzeni miasta można zaobserwować proces budowy nowych obiektów, takich jak nowa zabudowa w South Lake Union (ryc. 3) czy nowa zabudowa przy Alaska Street w West Seattle Junction (ryc. 2).

Obok tych trzech grup ośrodków wzrostu w strategii rozwoju przestrzennego Seattle wyróżniono jeszcze tereny przemysłowo-magazynowe (ang. *manufacturing/industrial centers*), w których z oczywistych względów nie przewiduje się rozwoju mieszkalnictwa. Są to więc tereny najbardziej monofunkcyjne. Nawiązując do polityki zawartej w GMA i w polityce hrabstwa King w *comprehensive plan* rozwinięto szczegółowo te zagadnienia, wśród których wyróżniono dla Seattle strategię *urban villages*. Podstawowe elementy w *Seattle Comprehensive Plan* [11] to: 1) strategia *urban villages*, 2) zasady strefowania i użytkowania terenów – zabudowa jednorodzinna (ang. *single family*), zabudowa wielorodzinna (ang. *multifamily*), tereny komercyjne (ang. *commercial*), tereny przemysłowe (ang. *industrial*) i centrum miasta (ang. *downtown*), wskaźniki urbanistyczne – m.in. wysokości

i gęstość zabudowy, kwestie parkingowe itp., 3) komunikacja i transport (z naciskiem na transport publiczny i rozwój połączeń pieszych i rowerowych), 4) zróżnicowany program mieszkaniowy, 5) rozwój usług publicznych, 6) rozwój infrastruktury technicznej, 7) rozwój gospodarczy – skupiony głównie w 6 miejskich centrach miejskich oraz w pozostałych subcentrach lokalnych, 8) planowanie oparte na udziale społeczności lokalnych (ang. *neighborhood plans*), 9) rozwój społeczny, 10) zagadnienia kulturowe, 11) uwzględnianie zagadnień dotyczących środowiska przyrodniczego. W 2013 roku dodano element – *Projektowanie miejskie*.



Ryc. 4. Fragmenty mapy docelowego użytkowania terenów (Future Land Use Map, *Comprehensive Plan*[11]); u góry: obszar centrum Seattle i legenda; u dołu: urban villages w kolejności od lewej: West Seattle Junction, Ballard, Rainier Beach. Źródło: [2]

Fig. 4. Future Land Use Map (part of, *Comprehensive Plan* [11]); above: Seattle Downtown and legend, below: from the left: West Seattle Junction, Ballard and Rainier Beach. Source: [2]

Tab. 1. Liczba mieszkańców jednostek *urban villages* w Seattle. Źródło: [1]

Tab. 1. Population in urban villages in Seattle. Source: [1]

Lp.	Nazwa jednostki Urban village/center	Liczba ludności w 1990 r. Population in 1990	Liczba ludności w 2010 r. Population in 2010	Saldo w latach 1990-2010 Change
1	Seattle – cały obszar	516 259	608 660	92401
2	Poza jednostkami	365 931	399 870	33939
3	Belltown (część Downtown)	4116	18279	7845
4	University District Northwest	10 552	13 654	3102
5	Uptown	4472	7300	2828
6	Ballard	7311	10078	2767
7	MLK at Holy Street	4570	9468	2697
8	South Lake Union	1116	3774	2658
9	23rd& Union Jackson	6926	9468	2542
10	Denny Triangle	732	3248	2516
11	12 th Avenue	2414	4519	2105
12	Commercial core (część Downtown)	3898	5917	2019
13	Capitol Hill	16 334	18 279	1945
14	Pike/Pine	2624	4413	1789
15	Lake City	2111	3899	1788
16	Chinatown-International District	1962	3466	1504
17	Eastlake	3602	5084	1482
18	Aurora-Linnton Springs	4709	6179	1470
19	South Park	2161	3448	1287
20	North Rainier	3629	4908	1279
21	Wallingford	4102	5350	1248
22	Madison-Miller	2829	4066	1237
23	Northgate	5136	6369	1233
24	University Campus	4598	5727	1129
25	First Hill	7568	8681	1113
26	Bitter Lake Village	3175	3788	1098
27	Greenwood Phinney Ridge	2016	3774	911
28	West Seattle Junction	2885	3583	903
29	Rainier Beach	2703	3466	880
30	Westwood Highland Park	3765	4606	841
31	Freemont	3153	3323	807
32	Green Lake	2119	3248	785
33	Pioneer Square	1485	2927	767
34	Ravenna	2850	2904	473
35	Morgan Junction	1667	2900	379
36	Roosevelt	2008	2459	376
37	North Beacon Hill	2531	2384	369
38	Crown Hill	2109	2252	350

Lp.	Nazwa jednostki Urban village/center	Liczba ludności w 1990 r. Population in 1990	Liczba ludności w 2010 r. Population in 2010	Saldo w latach 1990-2010 Change
39	Ballard-Interbay Northend	1316	2143	342
40	Admiral	1186	1528	342
41	Columbia City	3617	3937	320
42	Upper Quenne Ann	1921	1528	222
43	Greater Duwamish	2350	1064	-1286

4. ZASADY PROJEKTOWANIA PRZESTRZENI W SEATTLE I JEDNOSTKACH URBANISTYCZNYCH *URBAN VILLAGE*

W celu zdefiniowania podstawowych założeń projektowania urbanistycznego w Seattle do *Comprehensive Plan* wprowadzono w 2013 roku *Urban design element (Projektowanie miejskie)*, w której to części ustalono naczelną zasadę planowania – zachowanie charakteru miasta Seattle, uwzględniając uwarunkowania przyrodnicze i promowanie zróżnicowania społecznego dzielnic miasta, mającego na celu ochronę i kształtowanie środowiska miasta poprzez: 1) zdefiniowanie jednostek strukturalnych/sąsiedzkich, 2) rozwój zabudowy zwartej i w skali percepcji odpowiedniej dla pieszych, 3) zróżnicowane użytkowanie terenów, 4) uwzględnienie związków struktury przestrzennej z systemem przyrodniczym miasta, 5) rozwój terenów zieleni publicznej, ulic i przestrzeni publicznej [10].

Dokument podzielono na trzy zasadnicze kategorie: środowisko naturalne, środowisko zabudowane oraz przestrzeń publiczna. Poniżej zgodnie z *Comprehensive Plan* [10] wyszczególniono niektóre zasady urbanistyczne w trzech powyższych kategoriach zagadnień. Natomiast szczegółowe standardy kształtowania przestrzeni zawarto w dokumencie *Seattle Design Guidelines* [12] oraz w tzw. wytycznych-przewodnikach dla poszczególnych dzielnic miasta – *urban centers/villages* [12].

W zakresie środowiska naturalnego (ang. *natural environment*), w aspekcie urbanistycznym, podkreślono rolę ochrony naturalnych komponentów środowiska przyrodniczego – klifów, plaż, potoków oraz wiecznych zielonych lasów, a także uwzględnienie w projektowaniu urbanistycznym powiązań ze środowiskiem w aspekcie nie tylko fizycznym i funkcjonalnym (rola infiltracji i retencji wód opadowych), ale i widokowym – z ochroną widoku na Góry Olimpijskie i Góry Kaskadowe (ryc. 5 i 6). Istotną rolę przypisuje się wkomponowaniu zabudowy w ukształtowanie terenu. Ponadto kluczową sprawą jest powiązanie nowej zabudowy z systemem terenów zieleni, łącznie z kształtowaniem tego systemu. Aspekt środowiskowy uwzględnia zarówno tereny otwarte, jak i zagadnienia środowiskowe w środowisku zabudowanym. Na podkreślenie zasługuje rola, jaką przywiązuje się w polityce do ochrony walorów widokowych Seattle, co jest istotne w miastach o zróżnicowanej strukturze przyrodniczej i o zróżnicowanym krajobrazie otoczenia miasta [10].

W zakresie środowiska zabudowanego (ang. *built environment*) podkreślono rolę kształtowania ulic jako atrakcyjnych przestrzeni publicznych, zarówno przez odpowiednią aranżację fasad budynków, jak i przez promowanie ruchu pieszego, co następować ma dzięki siatce połączeń pieszych i rowerowych w lokalnych ośrodkach rozwojowych między głównymi centrami dzielnicowymi a terenami zieleni. W kształtowaniu przestrzeni należy stosować dominanty i akcenty urbanistyczne, jako miejsca podnoszące atrakcyjność wizualną i orientację w przestrzeni. Zgodnie z zasadami *smart growth* wyróżnienie w strukturze miasta węzłów komunikacji publicznej podkreślone jest przez wyższą, bardziej intensywną zabudowę. Projektowana zabudowa ma uwzględniać walory widokowe

i dostęp do światła słonecznego oraz do terenów zieleni, a także nawiązywać do ukształtowania terenu – niska zabudowa przy zbiornikach wodnych itp. [10].

Ryc. 5. Widok ze Space Needle na centrum Seattle i górę Rainier, Źródło: Fot. Paweł Godzina
 Fig. 5 .View from Space Needle over Seattle downtown and Mount Rainier.
 Source: Paweł Godzina



W zakresie przestrzeni publicznych (ang. *public space*) podkreślono przede wszystkim rolę powiązań między obszarami koncentracji ludności z systemem terenów zieleni, a także ukształtowanie spójnego systemu zieleni. W związku z różnorodnością etniczną miasta zwrócono uwagę na kulturowe uwarunkowania przy projektowaniu przestrzeni publicznych [10].

Ryc. 6. Góra Rainier — widok z Discovery Park (Parku „Odkryć”), Źródło: Fot. Paweł Godzina.

Fig. 6 .Mount Rainier – view from Discovery Park. Source: Paweł Godzina



5. PODSUMOWANIE

Będąca przedmiotem analiz polityka przestrzenna Seattle w zakresie rozwoju jednostek strukturalnych, jakimi są *urban villages*, jest przejawem nowych trendów w urbanistyce, jednym z nich jest *smart growth*. Lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej na wydzielonych obszarach, zróżnicowanie użytkowania terenu pod względem funkcji oraz kształtowanie przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni służących jako miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców tych jednostek to podstawowe zasady koncepcji *smart growth*. Należy postawić pytanie o ocenę postępów we wprowadzaniu tego typu rozwoju miasta. Jednakże jest to temat na kolejne opracowanie. W kontekście polskiej problematyki rozwoju miast należy wskazać na ostatnio coraz powszechniejsze hasła *smart city* czy miasta zwarte, które zaczynają funkcjonować w dokumentach planistycznych miast, np. w Krakowie [14]. Jednakże wstępna analiza prezentowanych założeń planistycznych na przykładzie Seattle wykazuje, że polskie miasta są na wstępnej drodze do wprowadzenia zasad *smart growth* – jeśli w ogóle chcą ten model rozwoju miasta wprowadzać. Jest to być może efekt innego prawodawstwa, a także nadal jeszcze świeżości nowych idei, które muszą mieć swój czas na dojrzewanie do lokalnych uwarunkowań. Jednocześnie planowanie nowych terenów do zabudowy i realizacja nowego budownictwa postępuje w ślad za wzrostem ludności i miejsc pracy. W polskich miastach przybywa terenów budowlanych, ale brakuje powiązania z prognozami ludnościowymi.

Przybliżenie strategii tzw. miejskich wiosek być może przyczyni się do zainteresowania środowiska urbanistów i planistów, a także wszystkich zainteresowanych tą tematyką dalszymi badaniami oraz do podjęcia prób wprowadzenia niektórych elementów założeń miejskich wiosek, których charakter jest w zasadzie bliski typowemu europejskiemu miastu. Strategia ta może przyczynić się do lepszego planowania na rzecz lokalnych społeczności.

URBAN VILLAGES STRATEGY IN SEATTLE. IMPLEMENTATION OF SMART GROWTH

1. INTRODUCTION

Seattle is situated in the Pacific Northwest among Puget Sound, Lake Washington, Cascade Mountains and Olympic Mountains. Mount Rainier – a volcanic peak is the landmark visible from many points in Seattle. Seattle Metropolitan Area is inhabited by 3.6 million people [16]. Seattle with inhabitants about 600,000 [13] has a varied topography, with many hills and has a Union Channel, which links Puget Sound Bay and Lake Washington. There are many parks and open spaces near the channels, shorelines and inside city, some of them established by Olmsted brothers [18]. For about 20 years there has been population growth and prospect of demography of Seattle Metropolitan Area (5 million in 2035). Because of this it is necessary to conduct good urban planning policy to provide new houses and employment to the new population. City of Seattle Municipality develops smart growth strategy to solve these problems.

2. SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SMART GROWTH CONTEXT

Sustainable development is a wide-discussed concept of socio-economical development. It is caused by reflection on contemporary economic and social changes related to environmental protection and the use of environmental resources. On philosophical meaning

sustainable development is pointed out at many papers [3, 5, 9]. Geographic view of that is defined in Mierzejewska's [8] and Trzepacz's [15] works. Gawor [3] uses a term of sustainable development in this meaning: *it is the concept with purpose of providing current and future generations possibility to development* (p. 88). Gawor says that thinking about axiology, sustainable development is focused on three levels: social, economical and ecological. More precisely, a model of sustainable development is a smart growth concept, which is one of tools to urban planning as a reaction to urban sprawl [4]. Smart growth is also being considered as an ascertainment of modernistic city planning, in which there was a diversification of employment area, housing and recreation area, linked by transportation corridors.

3. URBAN CENTERS/URBAN VILLAGES

3.1. State level

Urban growth strategy developed in Seattle as urban village is very similar to the smart growth and sustainable development, the issues established at Washington State legislature [17]. GMA is a planning tool to inhibit an urban sprawl. This document is a base for counties and cities to prepare planning policies with indicators to urban growth boundaries. Generally new settlement must be planned inside this area. GMA states a comprehensive planning as a tool for development and planning cities according to smart growth.

Growth Management Act establishes the following goals: 1) urban growth, 2) reduce sprawl, 3) transportation, 4) housing, 5) economic development, 6) property rights, 7) permits, 8) natural resources industries, 9) open space and recreation, 10) environmental, 11) citizen participation and coordination, 12) public facilities and services, 13) historic preservation [17].

3.2. County/regional level

In Puget Sound Region – King, Snohomish, Kitsap and Pierce Counties – there was established local planning agency – Puget Sound Regional Council as the Metropolitan Planning Organization and Regional Planning Organization [7, 16]. According to GMA it has established a development strategy – *Vision 2040* (Resolution A-80-04) [16] for Puget Sound area. The four counties are the central part of Puget Sound: King, Kitsap, Snohomish and Pierce, which have a specifically established smart growth and sustainable development goals. Total area is about 16,300 square kilometres and 3,6 million inhabitants [16].

Puget Sound development model is focused on below mentioned issues: 1) environment, 2) development patterns, 3) housing, 4) economy, 5) transportation, 6) public services [16].

3.3. City level

Seattle according to county policies in Puget Sound Region established an urban village strategy to create a new model of city with different types of multifunctional urban centers/villages. A mix of new housing, jobs and facilities as smart growth concept points out. There are six main urban centers with Downtown domination, First Hill/Capitol Hill, South Lake Union and Uptown. Belltown quoted in Table 1 is north-part of Seattle Downtown. Another two urban centers are University District and Northgate situated on the north of Seattle (Fig. 1). Urban villages are divided into two categories: hub urban villages and residential urban villages, both with housing and jobs development according to smart growth. Diversification of urban villages units established by City of Seattle authority are showed at Figure 1. Hub urban villages have more intensification of multifamily areas and more new jobs units than residential urban villages. The characteristic of those villages is multifunctional land use (Fig. 4). These units are local communities life centers where pedestrians and public transportation users are one of the main types of getting to work.

The forecast of new households in 2004–2024 is about 27,000 in the urban centers and 11,000 in the hub urban villages. The forecast of new jobs is accordingly 61,000 in the urban centers and 4,000 in hub urban villages [11].

In Seattle there has been 41 urban development units distinguished – urban centers and urban villages. Table 1 shows population and changes from 1990 to 2010. It is pointed out that the biggest growth is in the most populated units like Belltown, University District, Ballard, South Lake Union and MLK at Holy Street. Most of them are situated in the city center – Belltown, South lake Union, Uptown. Others are situated on The Union Channel like Ballard and University District. MLK at Holy Street is the southern neighborhood with most ethnical diversification in Seattle, especially with Asian-Americans [13]. During the 20 years 65% of the total Seattle population growth is focused on urban villages. One of the most new-building areas is South Lake Union neighborhood (Fig. 3).

New types of buildings are located for example in West Seattle Junction on the Alaska Street (Fig. 2). Manufacturing/industrial centers lack new housing and jobs because of monofunctional characteristics. Seattle Comprehensive Plan is established according to the Growth Management Act and King County policies, with topics indicated like: 1) Urban Villages, 2) Land Use, 3) Transportation, 4) Housing, 5) Capital Facilities, 6) Utilities, 7) economic Development, 8) Neighborhood Planning, 9) Human Development, 10) Cultural Resources, 11) Environment. In 2013 an Urban Design element was added [10].

4. URBAN DESIGN STANDARDS

The main goal of urban design strategy is *Maintain and enhance Seattle's character and sense of place, including its built environment and how it respects its natural setting, as the city grows and changes* [10 p. 13.3 UDG1 goal]. In this document [10] is described design policy which can protect the physical environment according to Seattle growth and changes. It is pointed out well-defined neighborhoods, in walkable, compact scale. Mixed-used areas and connections to parks, streets and public spaces are another principals in urban design.

Design principals are precisely developed in Seattle Design Guidelines which has particular policies to all the City of Seattle and also to many urban centers and urban villages [12].

In natural environment area the City of Seattle establishes policy that encourages protection, preservation and restoration of natural environment features as beaches, streams and also encourages design provided physical and visual connections to the natural environment of Seattle such as public views of the Olympic and Cascade Mountains (Fig. 5 and Fig. 6). Topography and water systems are also important factors used in development regulations or design. Looking for ways to connecting new development areas to the public open space system and connecting open spaces in a citywide system are key issues [10].

In built environment area the role of the following is pointed out: design streets as public spaces by active, rich ground floor facades, and also development of a system of street designs providing open space and green infrastructure, such as storm water infiltration. Second among others policies is *design streets in urban villages to be pedestrian-friendly by means such as respecting street grids, providing connections between major activity centers, incorporating public open spaces, and having commercial buildings with retail and active uses that about the sidewalk* (Urban Design Element 2013, p. 13.4 UD18) [10]. Next policy is to locate groups of taller buildings in locations close to light rail transit stations to provide visual focus and define activity centers in urban villages. Groups of tall buildings must enhance topographic forms or define district. Another policy is to design buildings that provide sunlight to public streets, parks and open spaces and access to public views or view corridors [10].

In public open space area the role of the following is pointed out: well-defined outdoor spaces that are of adequate size to serve potential users and well integrated with adjoining buildings and spaces. Next is considering the needs of growing demographic and ethnic groups in the design of public space. Another issue is connecting large parks and open spaces to each other and to population concentrations, such as urban villages [10].

5. CONCLUSIONS

The urban village strategy in Seattle is one of the new urban trends and among them is smart growth concept. Localization of a new multifamily housing in urban centers and urban villages, multifunctional uses and providing open spaces for recreation are the principals of smart growth. The question about assessment of this strategy is on the go and it is the subject for a next research. Smart growth strategy is trying to be incorporated into Polish cities strategies, such as in Krakow, where citywide planning document called „Study of Conditions and Directions of Krakow is established in 2014 [14]. But in fact contrary to Seattle case implementation of a smart growth into Polish cities is at the beginnings and there are many difficulties to incorporating. One of these is different planning law. The differences are that in America planning new urban areas is an effect of population growth but in Poland it is not. Polish authorities create new development housing areas without connection to the population forecast.

An approach to urban villages strategy could be one of the main tools to create some new vibrant and active communities in Polish cities. Moreover this strategy is familiar to European type of city growth.

BIBLIOGRAPHY

- [1] *Basic Population and Housing Unit Characteristics, Decennial Census*, City of Seattle, Department of Planning and Development, March 2011, http://www.seattle.gov/dPd/cs/groups/pan/@pan/documents/web_informational/dpdd016816.pdf, dostęp 01.04.2015.
- [2] *Future Land Use Map-City of Seattle Comprehensive Plan*, 2012, http://www.seattle.gov/dpd/cs/groups/pan/@pan/documents/web_informational/dpdd016652.pdf, dostęp 10.05.2015.
- [3] Gawor L., Idea zrównoważonego rozwoju jako projekt nowej ogólnołudzkiej cywilizacji, *Diametros* 2006, vol. 9, s.84-104
- [4] *Getting to Smart Growth: 100 Policies for Implementation*, <http://www.aarp.org/content/dam/aarp/livable-communities/act/planning/getting-to-smart-growth-100-policies-for-implementation-aarp.pdf>, dostęp 17.05.2015.
- [5] Hull Z., Filozoficzne i społeczne uwarunkowania zrównoważonego rozwoju, *Problemy Ekorozwoju* 2008, 3, 1, s. 27– 31.
- [6] *King Countywide Planning Policies*, 2012, <http://www.kingcounty.gov/property/permits/codes/growth/GMPC/CPPs.aspx>, dostęp 01.04.2015
- [7] Margerum R. D., Brody S., Parker R., McEwen G. Metropolitan smart-growth centers: An assessment of incentive policies in four regions, *The Journal of Transport And Land Use* 2013, vol. 6, no. 2, s.21– 32, doi:105198/jtlu.v6i2.27; <http://jtlu.org>; <https://www.jtlu.org/index.php/jtlu/article/view/257/337>, dostęp 15.02.2015.
- [8] Mierzejewska L. *Rozwój zrównoważony miasta. Zagadnienia poznawcze i praktyczne*, Poznań, Wydawnictwo Naukowe UAM 2009 s. 415.
- [9] Papużyński A., Filozoficzne aspekty zrównoważonego rozwoju - wprowadzenie, *Problemy Ekorozwoju* 2006, 1, 2, s. 25– 32.
- [10] *Seattle's Comprehensive Plan – Toward A Sustainable Seattle, A Plan For Managing Growth 2004-2024*, City of Seattle, Department of Planning and Development, January, 2005; update 2013; http://www.seattle.gov/dpd/cs/groups/pan/@pan/documents/web_informational/dpdp025949.pdf, dostęp (25.02.2015)
- [11] *Seattle's Comprehensive Plan – Toward A Sustainable Seattle, A Plan For Managing Growth 2004-2024*, City of Seattle, Department of Planning and Development, January, 2005;

- http://www.seattle.gov/dpd/cms/groups/pan/@pan/documents/web_informational/dpdd016661.pdf, dostęp 05.04.2014.
- [12] *Seattle Design Guidelines*, City of Seattle, Department of Planning and Development, 2013 December, <http://www.seattle.gov/dpd/aboutus/whoweare/designreview/designguidelines/default.htm>, dostęp 15.02.2015.
- [13] *Seattle 2035*, Updating Seattle's Comprehensive Plan, Background Report January 2014, City of Seattle Department of Planning and Development; http://seattle.gov/dpd/cs/groups/pan/@pan/documents/web_informational/p2112855.pdf, dostęp 05.04.2014.
- [14] *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krakowa*, Uchwała Nr XII/87/03 z dnia 16 kwietnia 2003 r. zmieniona uchwałą Nr XCIII/1256/10 z dnia 3 marca 2010 r. zmieniona uchwałą Nr CXII/1700/14 z dnia 9 lipca 2014 r., <https://www.bip.krakow.pl/?mmi=48>, dostęp (25.02.2015).
- [15] Trzepacz P. (red.), *Geneza i istota koncepcji rozwoju zrównoważonego*, [w:] *Zrównoważony rozwój – wyzwania globalne*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ 2012, s. 13–35
- [16] *Vision 2040*, Regional Growth Strategy, Puget Sound Regional Council, Adopted: April 24, 2008, Amended: May 28, 2009, Resolution: A-08-04, <http://www.psrc.org/assets/366/7293-V2040.pdf>, dostęp 05.04.2014)
- [17] *Washington State Growth Management Act* Washington State Legislature 1990, <http://apps.leg.wa.gov/rcw/?cite=36.70a>; GMA - Growth Management Act), dostęp 11.04.2015
- [18] Wickwire C., *Historic Resources Plan*, Makers Architecture and Urban Design, Susan Black Associates, Seattle Parks and Recreation 2004, p. 101; <http://www.seattle.gov/parks/Publications/HistoricResources/Plan.pdf>, dostęp 05.04.2014

O AUTORZE

Doktorant w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego zajmujący się problematyką terenów zieleni i planowania przestrzennego w miastach polskich i amerykańskich. Prowadzi zajęcia z zakresu planowania przestrzennego i gospodarki przestrzennej. Pracownik na stanowisku inspektora Biura Planowania Przestrzennego Urzędu Miasta Krakowa, współautor opracowań planistycznych i planów miejscowych.

AUTHOR'S NOTE

The author is a PhD student at Jagiellonian University in Krakow, Institute of Geography and Spatial Management who conducts research on open spaces and urban planning in Poland and in the United States. Academic Teacher in spatial management and planning area. He is also an employee at Municipality of Krakow, City Planning Office as a City Planning Inspector and is a co-author of local plans.

Kontakt | Contact: p.godzina@gmail.com